

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1865-i július—decemberi folyamára.

Előfizetési föltételek:

(a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt, postán küldve vagy Buda-Pesten hához hordva)

Félévre (július—december) . . . . . 5 forint.

Csupán a Vasárnapi Ujságra:

Félévre (július—december) . . . . . 3 forint.

Csupán a Politikai Ujdonságokra:

Félévre (július—december) . . . . . 3 forint.

Tíz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelet-példánnyal szolgálnunk. — A pénzes levelek bérmentes küldése kéretek.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4-ik szám).

Nagyigmándi szénsavas keserviz-forrásó

PEZSGÓ-POROK

(magyar Seidlitz-porok)

A nagyigmándi szénsavas-keserviz, mely oldós és kiűrtő sós részének dúságát, azok hatását mérséklő és emészthetőséget előmozdító szénsav tartalma által koronázza, méltán a leghíresebb s legelterjedtebb külföldi keservizet helyettesíti, s azok behozatát hazánkba feleslegessé teszi. — E viznek s az abból készített sónak általában beismert jótékony hatása, ugy azon elterjedés, melynek azok már eddig örvendének, ösztönöztek engem, miszerint ezen gyógyhatású szereknek közönséges használatát minél inkább elősegítem. — E törekvésemet azáltal hiszem elérhetőnek, hogy én a nevezett sóból **pezsgó-porokat** is készítsek, melyek a gyógytörzs alkalmatosságait magukban tartalmazzák, és hatásukra nézve a világszerte ismert Seidlitz-porokkal egyenlők.

Egy 25 háromszögletes üveget tartalmazó idei töltésű ládavic, gyógyjávalattal ellátva 6 ft. 25 kr. — Egy skatula (12 pár) pezsgó-por használati utasítással 1 ft. 20 kr. — Egy font gyógyos faszelenczében 2 ft. 50 kr.

Készpénz-fizetés vagy utánvétel mellett nagyobb megrendeléseknél jutás, ossabb ár szabatik.

Megrendelhetni Rév-Komáromban alulírottánál,
Aradon: Haberer G., Walter és Welsz, Sziklay Antal gyógyszer. — **N.-Bányán:** — **Baján:** Deutch Móríc, — **Bonyhádon:** Kramoliny József gyász. — **BUDÁN:** Kellner Ede gyógyszer. — **N.-Igmándon:** Iványi János, Erdélyi M., — **Budán:** Jancsics M., — **B.-Dioszegyén:** Kovács József gyász. — **Beesen:** Rök Gusztáv ásványvizek forrástárában „zum grauen Igel“ Wildpretmarkt Nr. 6, — **Csákvár:** Lukács Gyula gyógyszer. — **Csuzon:** Jezovics Sándor gyógyszer. — **Csornán:** Klebel Ferdinánd, — **Debreczen:** Csanak József, Zichermann Hermann, — **Eger:** Veszelyi János gyógyszer. — **Bayzath József,** — **Esztergom:** Encinger János, Brenner J., — **Eszéken:** Reissner és Schwarz, Richter Ignác, Hollóczy Mihály, Lajpczig János, — **B.-Füredén:** Ellér Gyula gyász. — **Gyöngyös:** Pásztor Lajos gyógyszer. — **Győr:** Kautz Ignác gyógyszer. — **Lenner Ferenc,** Micheller Antal, Prettenhoffer, Deaky Viktor, — **Jolsván:** Malet Albert, gyógyszer. — **Kolozsvárt (Erdély):** Wolf János gyász. — **Engel József** gyógyszer. — **Keckemetén:** Mady J., Papp Mihály, — **Kis-Uzeli:** Miszory Ferenc gyógyszer. — **Leván:** Bolman Ede gyógyszer. — **Mező-Berény:** Nárcisz János gyógyszer. — **Mooron:** Netter Ignác, Gansl Fülöp, — **Miskolczon:** Csáthy Szabó István gyász. — **Szabó Gyula** gyógyszer. — **Moony:** Troján József gyász. — **Mohács:** Deutsch Sándor, Bodendorfer József, — **M.-Ovár:** Sziklay Antal gyógyszer. — **N.-Bányán:** Papp Simon gyógyszer. — **N.-Bec-kerek:** Kellner Ede gyógyszer. — **N.-Igmándon:** Pachel Sándor, — **N.-Lakon:** Lenhart Jakab gyógyszer. — **Nyiregyháza:** Bertalan Pál gyógyszer. — **N.-Varad:** Bakats József, **Pozsony:** Piszatory Bódog gyógyszer. — **Lábn Károly,** — **Pécsen:** B. Herczeg, — **Papán:** Tschuppen Eduárd, — **PESTEN:** Jezovics Mihály gyász. — **Satupa György,** Kochmeister Frigyes, Vágh Lajos, Edeskuthy L., Tunner János, Prückler Ignác, Morán János, Reiss Márkus, Morgenstem Isidor, Jakab Miklos, Weiss Florán, Czerrip Károly, Gyarmathy G., Ebenführer V., Spiller Ferenc, Lakóvics József, — **Pétervárad:** Lang Mátyás, — **Rzeszow (Galicia):** Schaitter J. és társa, — **S.-Alja-Ujhely:** Teich Zeigmond, — **Sz.-Fehervár:** Say Rezső és Wimmer Adolt gyász. — **Szeghalom:** Kiss Ferenc gyász. — **Szolnokon:** Schettsik István gyász. — **Szerdahely:** Ehrenreiter, — **Sarköz-Ujlak:** Joró Ignác gyógyszer. — **Szeged:** Schwarz Móríc, Lausevits G., — **Tabon:** Krebsz Vilmos gyógyszer. — **Talabán:** Szezt Antal gyógyszer. — **Nirótt Ferenc** gyógyszer. — **Temesvári:** Bahusnik Agost, — **Werschetz:** Blum József, — **Vacz:** Bodendorfer József, — **Zólyom:** Thomka Lajos gyógyszer. 1138 (6—12)

Schmidthauer Antal, gyógyszerész a „Megváltóhoz“ Komáromban.

A PATKÁNYOK ÉS EGEREK

biztos és gyors kiirtása

egy osz. kir. kizár. szabadalm. írtószér által. — Gyertya-alakban 1 darab ára 50 kr

Valódi minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a., továbbá:

Csákvárnán: Kárász A. — **Keszthelyen:** Wünsch F., — **Kolozsvárt:** Wolf J., — **Sopronban:** Pachhofer, — **Varasdon:** Halter D. F., — **Verőczén:** Bász J. K. uraknál. 1150 (5—12)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Élet-ital (Lebenstrank)

Numvári Werther Frigyes

vegyszé-technikus által feltalálva Budán, a híres berlini Dr. Hermbstadt vegyész-tanár stb. tanítványa.

Az Élet-ital

cs. kir. kizárólag szabad. készület gyógyhatású és ártalmatlan növényanyagokból készítették, és több hírneves orvos véleménye, ugy szinte számos más egyén elismervénye folytán, mint

igen jeles háziszér

a macaráláz, tengeli betegség, emésztési gyengeség, gyomorgörög, epeinger, hányás, altesti görögök, kolika, vizelleti dugulás, álmatlanság, mámorosság (ugynevezett Katzenjammer) stb. ellen bizonyult be.

Élet-ital, mely több helyen és a többi közt a bécsi cs. k. polytechnikumban elemetett, a mellékelt bizonyítvány szerint a chinin és más ártalmas alkatrészek-től ment, és az egészségre nézve egyáltalában nem találtatott hátrányosnak.

Bizonyítvány.

Tekintetes Numvári Werther Frigyes cs. kir. kiz. eng. gyárbírtokos urnak Pesten.

Folytonos és makacs hidegéléssel gyötörtétn, miután az alkalmazott orvosi segély daczára is időközönként ismét visszakért, ugy annyira, hogy már annak valóban veszélyessé válásától kellett tartanom, tisztelt uraságodnak ugynevezett életitalt kísérlettem meg, s örömmel vettem észre, hogy annak 14 napi használatát után ezen bajom oly annyira elmaradt, hogy testemben, e láznak legkisebb maradványát sem tapasztaltam, azóta tökéletes egészségre örvendek, s ezen szerencsés gyógyulást csak is uraságod üdvös életitalának kell tulajdonítanom, fogadják azért hála-m jelül, mint ezen jóhatású szer feltalálója, e pár sorban hazafias üdvözlésselomat. Pest, május 31-én 1865.

Tisztelt uraságodnak alázatos szolgálja Papek Gábor.

A főraktár Magyarországon és a hozzá kapcsolt tartományokra nézve Pesten, országút 25. sz. a. NUMVÁRI WERTHER FRIGYES-nél van.

PESTEN raktárak:

Török József gyógyszerész és Thallmayer és Társa uraknál.

Orvosi bizonyítványok és használati utasítás, tetzés szerint, magyarul vagy németül, az üveghez mellékelve ingyen adatik, és mivel a kívánt hatás egyedül a pontos használatától függ, tehát az utasítást szabály figyelmes elolvassá és azoh magatartás szorgosan ajánlatik.

Az Élet-italnak a bel- és külföld legtöbb városában már létező raktárai, és azon urak, kik raktár akarnának átvállalni, kéretnek, hogy a főraktárhoz Pestre sziveskedjenek fordulni. 1182 (2—2)

MOSÓGÉP,

használható fehér ruhák és más egyéb ruha felétek mosására.

Ezen, horganylemezből készített gép minden az eddig létezőtök jóval fölülmulja; a gép tekónben használtatik, s egy mosón minden erőmegtesítés nélkül háromszorta tovább halad a ruhamosásban; a szappan megtakarítása s munkaidő rövidsége föltünőleg tetemes, a kézből egymásra döröszölés egészen föltünőleg válik, s így ezen gép, ruhamosásra biztos a legjobb s legcélszerűbbnek mondható.

Egy gép ára 1 forint 20 krajczár. Pakolás és postai feladásal együtt 30 krajczár-tal több. — Kereskedőknek illő üzleti szerződést engedtetik. Használati utasítás minden darabhoz adatik.

Kapható:

LAZAR MIHÁLY

bádogos-mesternél Pesten, kecskeméti-utca, 7-ik sz. alatt. 1184 (3—3)

HIRSCH IGNÁCZ

vizhatlan

takaró-ponyvák (Decktücher)

gyári-raktára

Pesten, király-utca 13-dik szám alatt,

ajánlja gyártmányait gazdák, kereskedők és háj-tulajdonosoknak, jószagaik és kazalaik befödésére a szabadban.

Jelenleg a következő készület található nála:

60 rőfös takaró-ponyva, 10 rőf hosszú 6 rőf széles	8	5	5
40 " " " " " "	6	4	4
24 " " " " " "	5	3	3
18 " " " " " "	4	2	2
15 " " " " " "	3	1	1

Kívánatra takaró-ponyvák minden megkívántató nagyságban készittetnek. — Arszabályok bérmentesítve küldetnek meg. 1147 (5—6)

Pest, július 9-én 1865.

Előfizetési föltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1865. november 1-től kezdve: Egy, négyeszer használt petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 kr.; háromszor- vagy többször ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Hansenstein és Vogler. — M.-Frankfurtban: Otto Mollen és Jaeger könyvkereskedők; Bécsben: Oppell Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdasági ügynökök Is. József, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

A magyar kir. udvari főkanzellár.

Öcs kir. Apostoli Felsőségének megjelene Budapestén s azon egyes nyilatkozatok, melyek a múlt hó elején különböző testületek tisztelgő képviselői előtt a fejedelem ajkáról hangzottak, méltán a legszebb reményeket ébresztették fel az évek óta félre ismert s meg nem értett magyar nemzet kebelében s mindenütt örvendetes események előhírnökeül tekintették. S az első eredmény a négy év óta tartó katonai provisoriumnak azonnali megszüntetése lön.

Alig telt el néhány hét, s a fejedelem és nemzet közlekedésének második kedvező eredményét már örvendezve hirdeté a távirtdá sodronyai. — Junius utolsó napjaiban a régvárt forduló pontra értünk. — Bécsben beállott a miniszterterv: a négy év óta hazánk ügyeit — a jog és törvény ellenére — intéző centralista tábor, ö Felsőge parancsára, visszavonult s a vezérrel, Schmerling ural együtt hü követői, az eddigi magyar és erdélyi kanzellárok, Zichy Hermann és Nádasdy Ferenc grófok is leléptek magas hivatalaikról, melyeken számukra áldás nem termett.

Addig is, míg az összes miniszterium megalakulna s vele együtt egy újabb, a törvényes és természet viszonyoknak megfelelőbb új kormányzati rendszer állapíthatatnék meg: hazánkat azon örvendetes esemény híre lepte meg, hogy az udvari főkanzellári méltóságra Mailáth György neveztetett ki.

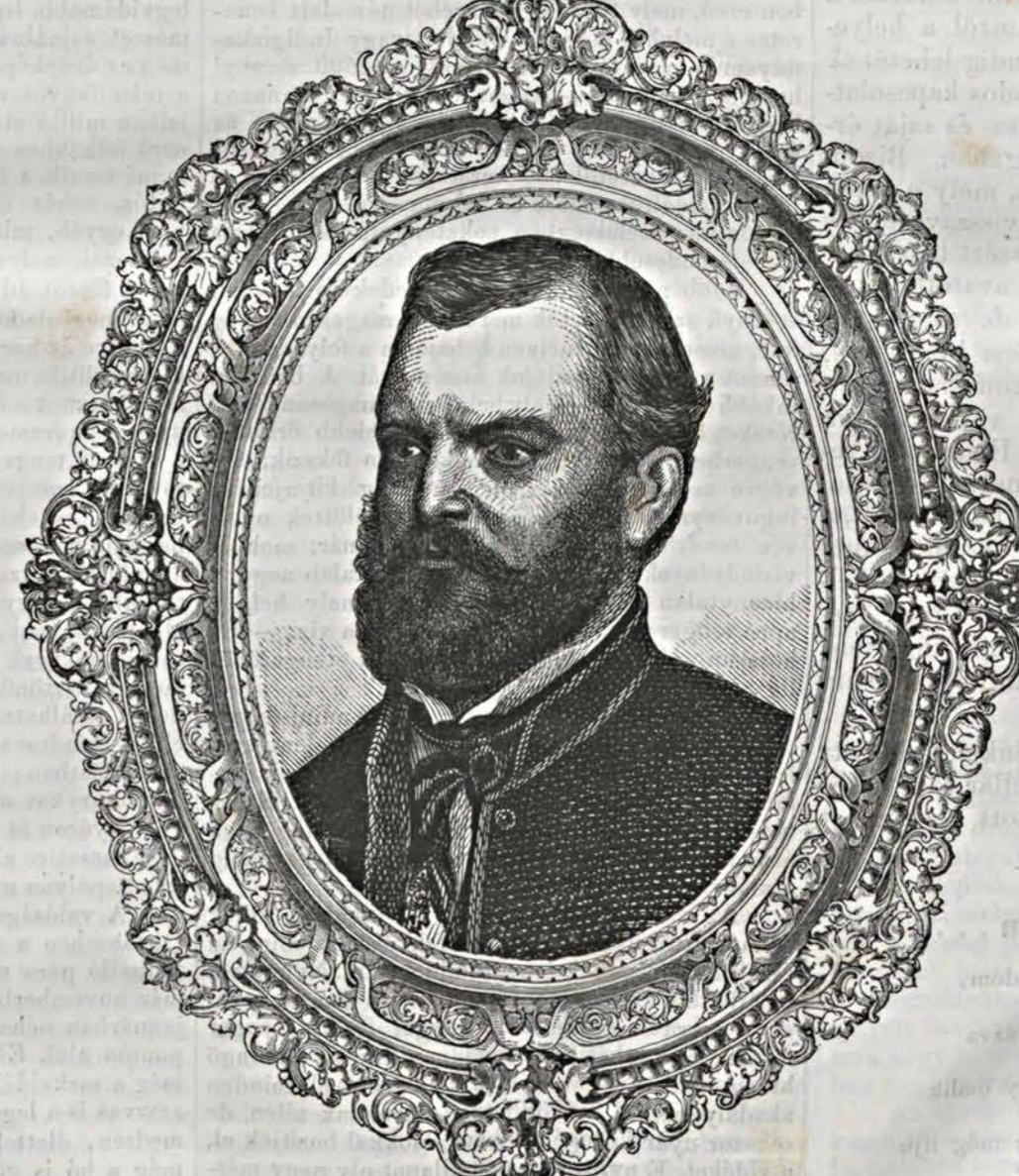
A legkétkedőbb és reményvesztett pessimista is el fogja ismerni, hogy e kinevezetés jelen viszonyaink között nagy jelentőségű és horderejű tény. A jövő Isten kezében van, de Mailáth György neve teljes kezeségül szolgál, hogy benne egy jobb

jövő zálogát szemlélhessük. Mailáth György nem azon emberek közé tartozik, kik csak akkor készítik el működésök programját, s csak akkor írják le finom papírosra szép, de a gyakorlati élettel nem tördő teoriákat, midőn valamely közhivatal elvállalására meghivatnak; sem azok sorába nem tartozik, kik bármely eléjük szabott pro-

biztosítékul szolgál s melyet ő semmi körülmények között fel nem áldozhat.

A Mailáth család egyes tagjai régóta a haza szolgálatában szerettek érdemeket s közelméret. A mostani főkanzellár nagyatya Magyarország legjelesebb kir. személynökei (personalis) sorába tartozott; atya megyei tisztviselő, országgyűlési követ, kir. táblai ülnök, kir. személynök, államtanácsos a négy év óta tartó katonai provisoriumnak azonnali megszüntetése lön.

A mostani főkanzellár, Mailáth György, igen fiatal korában lépett ki a politikai élet küzdterére s hazánk alkotmányos napjainban tisztelet nevet vívott ki magának. 1818-ban született Pozsonyban, hol atya akkor megyei alispán volt. Közpályáját Baranyamegye szolgálatában kezdte meg s e megyének már 1839-ben (tehát 21 éves korában) második alispánja s országgyűlési köve lett. Az országgyűlés után első alispánjává választotta meg Baranya vármegye, s mind a közigazgatásban, mind a politikai társadalmi viszonyok reformálásában Mailáth szellemének jótékony befolyását gyakran volt alkalma tapasztalni. — Az 1843-i országgyűlésen ismét a követi táblánál jelent meg s az akkori nagy fontosságú vitákban már tevékeny s kiváló résztvett s még politikai elleneinek is kivívta elismerését. Az országgyűlés után Baranyamegye főispáni helyettesévé neveztetett ki, majd hat hónapi szabadsággal nyugati Európát utazta be s a művelt külföld politikai életének közvetlen szemlélete által gyarapította tanulmányait. 1847-ben Baranyamegye

SZÉKHELYI MAILÁTH GYÖRGY.

A nők otthoni viselete kevésben különbözik a férfiakétól; könnyebb, finomabb bőrből, néha gyapot-, a jobbmódúaknál selyem-szövetből készült, s a nyak körül hermelin-prémből gallérral látatik el. Szegényebb soranak e gallért elvétől jávor-szarvas-bőrből készítik. Fejüket gyapot-, vagy selyemkendővel kötik be; csak ritka nő visel szövétt fejkötőt; a lányok azonban fedetlen hagyják fejüket, hajukat hosszan lelógatva, homlok-kötéleket csak czifraságképen hordanak. A diszöltözet hasonlít az orosz kereskedőnek 20 év előtti öltözködéséhez; minél nagyobb virágu a szövet, minél fényesebbek és nehezebbek a fülbevalók, az annál szebb, annál divatosabb. A vásárokrá járó kereskedők jól tudják ezt s nem kéneek a még Jakuczokban is divatból kiment kelméket legujabb divatnak gyanánt jó pénzt eladni a Kolyma vidékén.

Hogy fogalmunk lehessen a folyam-vidékiek egész életmódjáról velük kellene egy ideig élnünk; elkísérnünk őket téli lakásukból nyári tartózkodási helyükre, föl-nünk *wetkájukon* (csónak), lovon és gyalog meredekeket másznunk meg és a legnagyobb hidegben gyors kutyák által ragadott *naradók* (szán) reptetnünk a havas tundra-keresztül, szóval, életmódjukat meg kellene izlelnünk. — Így éltünk mi közöttük majdnem három évig, együtt lakunk velük, hozzájuk hasonlólag ruházkodunk, ettük szárazított halaikat és túrtük az égalj mindenféle szűkség sanyarait. Csakigy vagyok képes a Kolyma vidékiek szokásait némileg hűn előadni.

A budapesti júniusi napokból.

I. Ó Felsege fogadtatása a budai várakban.

Midőn Ó Felsege jun. 6-án reggel Pest város ünnepélyesen felkészített, s a tömegesen egybegyűlt népsokaság által ellepett utcáin keresztül budai várba vonult, először is a várak előtt nagy számban várakozó egyházi és világi méltóságok, polgári és katonai tekintélyek s minden osztály számos képviselői által fogadtatott kitérő lelkesedéssel.

Nemokára azután a várak nagy termébe gyűlt a nagyszámu tisztelgő sereg s itt ment végbe az ünnepélyes fogadtatás. Először a hercegprímás adta elő üdvözlő beszédében az ország hódoló tiszteletét, mire Ó Felsege szilárd, csengő hangon s hibátlan magyar kijelzéssel eladott vászásban fejezte ki érzelmeit s honatyai szándé-

kait, melyek a jelenlevők keblében s azóta az egész hazában öröndetes reményeket ébreszté- nek, s a távolban érdekelt országok és kormányok körében is méltó figyelmet és hatást gerjeszté- nek. A fogadtatás részleteit s az elmondott beszédek szövegét annak idejében közölték a „Politikai Újdonságok”.

A fogadtatás után a várak termében a jelenlevők külön bemutatása ment végbe a herceg-primás vezérlete mellett.

Ez emlékezetes napok történetéből még néhány kiválóbb jelenetet szándékozunk lapunk képei között olvasóinknak bemutatni.

A budai városház.

Lapunk feladatai közé tartozik, a két test- vér főváros középületeit időszakonként megismer-

I. Ó Felsege fogadtatása a budai várakban.

tetni. E tárgy közleményeink eddigi nagy számát még több újabb ismertetéssel kell pótolnunk, hogy kitűzött céljainknak teljesebben megfelelhessünk. Ime ezuttal ismét egy új rajzzal szolgálhatunk. A dolog természeté s a régi és újabb középületek közötti nagy különbség okozza, ha szebb képeink gyakran igénytelen rajzokkal váltakoznak. Főtörekvésünk a természetű ismer- tetés.

Buda városának mai nevezetebb középületei közé tartozik az igénytelen külsejű városháza, mely a Szenttháromság- vagy városház-téren áll. Ez Budaváranak 1686 dik évben történt bevételé után épült, de nem mostani alakjában, mert az akkori városház csak földszintes volt, mely az 1723-dik évben itt dühöngött nagy tűzvész mar- taléka lett. Ennek következtében az elpusztult városház Kair Mátýás építömaster terve szerint még azon évben részint kijavították, részint újra épült. Ezen újításra vonatkozólag a főhomlokzat

bal szegletén levő erkélyen az 1724-dik évet jelölő következő chronostichon olvasható:

DOMVS VITLITATI PVBLICAE RESTAVRATA.

A jobb szegleten levő erkélyen pedig ezen felirat látható:

IVRATA CIVIUM FIDE CLAREBIT.

Késöbben a ház Neppauer Mátýás építömaster terve és vezetése szerint épült jelen alakjában. Az egész épület a mult század roccoco özlését mutatja. Jelen belső berendezése eléggé egyszerű; különösen szép tanácsateremmel bir, melyben gróf Széchenyi István életnagyságu képe vonja magára leginkább a néző figyelmét.

Az itt örzött városi levéltár gazdag eredeti okirat gyűjteménnyel bir. Ezeket kívül Mátýás király, Zápolya János, Ferdinand, I. Lipót régi arczképei is láthatók, valamint Buda várának egy régi térképe, melyen az 1723-dik évben dühöngött tűzvész kiterjedése látható; — különös megtekin- tésre méltó pedig egy fából faragott kép, mely Buda várának 1686-dik évben történt bevételét ábrázolja.

A városház alatt terjedelmes pincék és földalatti üregek vannak, melyek régenté valószínűleg tömlöczök- kél használtak.

Miller Buda várának leírásában említést tesz, hogy azon helyen, hol jelenleg a városház áll, azelőtt Szt. Mihály tiszteletére szentelt és házi kincsekkel gazdagon ellátott templom állott, melynek azonban jelenleg legkisebb nyoma sem található.

Ennyit tudunk a régi épületről.

M. V.

István főherceg Schaumburghban.

József főherceg, Magyarország boldog emlékezteti nádorának második neje, az Anhalt-Bernburg-Schaumburg német fejedelmi családból származott hercegnő volt. Ezen házasságból 1817. szept. 14 kén ikrek származtak: István főherceg, s élete virágzó szakában elhunyt nővére, Hermina főhercegnő. Azon nap, mely az ikerpárnak életet adott, elragadta az anyát, de a fejedelmi nagyanya magához vevé az elárvult csecsemőket és ott részelteté őket anyai ápolásban Schaumburghban, azon várban, mely majdnem két évtized óta állandó lakhelyeül szolgál ismét egyik unokájának.

Schaumburg vára Nassau hercegségben erdökoszoruzta, magas bazalt sziklák fekszik. A ki csak tíz évvel is ezelőtt ismerte a régi schaum- burgi hercegek ezen lakóhelyét, alig ismerne most reá, annyira megváltozott az, mióta István

főherceg ezen, anyai részről reá szállott birtokán telepedett le állandóan. A régi, egyhangu várfalak újabb izlésű lakoknak s fényes tornyoknak engedtek helyet a virágzó kertek és parkok terjednek el mindenfelé. Ezer meg ezer idegen fordul meg itt az év kellemesebb szakaiban s bizonyosan nem akad közöttük egy is, a ki ezen vendégszerető hajlékból, a természet és művészet e kincstárából, ezen szép kilátásu tornyokból elégtellenül távozzék.

Midőn István főherceg, Magyarországnak 1847-ben közakarattal és lelkesedéssel megválasztott nádora, 1848-ban Schaumburg várát választotta állandó lakásul, egészen új korszaka kezdődött életének. A hegyek s erdőségek közepében fekvő régi vár békés magánya, a körülötte lakó nép természete, szükségéi és szokásai az ő tevékenységhez szokott szellemének mulhatlanul az előbbtől eltérő irányt adtak. Alig érkezett meg az ösrégi helyre, azonnal száz meg száz iparost és munkást csoportosított körébe. A régi izléstelen vár falai egymásután romba dőltek s a romokból öt év alatt magas tornyokkal és csinos tetőkkel ellátott, barátságos kastély emelkedett. Itt a föld e szépen mosolygó zugaiban keresett s találtja főherceg kárptólát a nagy világ zaja és kétélű élveit. Schaumburgi csendélete azonban nem egészen egy-

hangu, s gyakran kell résztvennie oly nyilvános föllépésekben, melyeket magas állásánál fogva egészen el nem kerülhet. — A nassau hercegné udvarnál, mely télen Wiesbadenben, nyáron Bieberichben tartózkodik, gyakran és szívesen látott vendég. Epen úgy meglátogatja olykor a szomszédos oldeburgi, weimari stb. fejedelmiudvarokat. Megtörténik, hogy távolabb

szakismeretét és szorgalmát. Jóságai kezelésében alig merül fel fontosabb tárgy, mely szemé- lyes hozzájárulása nélkül intéztették el. A hivatalos irományok közt sok oly oklevél van, melyen István főherceg sajátkezű, igen szép és folyé-kony írása látható. Schaumburg várában egy 30,000 kötetből álló könyvtár s gazdag ásványgyűjtemény van, mely keresik Ausztriából s Magyarországból, s ezek nála mindenkor szíves fogadtatásra találnak. Ily utazók beszélik, hogy István főherceg, valahányszor távol szülőföldjéről van a szó, érdeklél hallgatja végig az elmondott híreket, s hosszú bajszát simogatva örömet elmerengamult emlékei fölött, s a részvét, melylyel hazánk ügyei iránt viseltetik, folyvást élénken él keblében.

Magános életében még legtöbbit foglalkozik most a közelében lakó földnépe egyes-bajosi dolgaival.

A nassauai köznép öszinte hódolattal viseltetik a főherceg nyájassága s jótékonyága iránt.

Majd minden parasztleányt és leányt nevérl ismer s érdeklél tudakozdik minden apró és nagy bajairól. Sokszor megtörténik, hogy egy-egy falusi ünnepélyen is megjelenik közöttök. De legtöbb érdeme van az ottani népnevelés emelke- dése körül. Igaz barátja a szegény sorsnéptanítói osztálynak. A falusi iskolákra nagy gondja van.

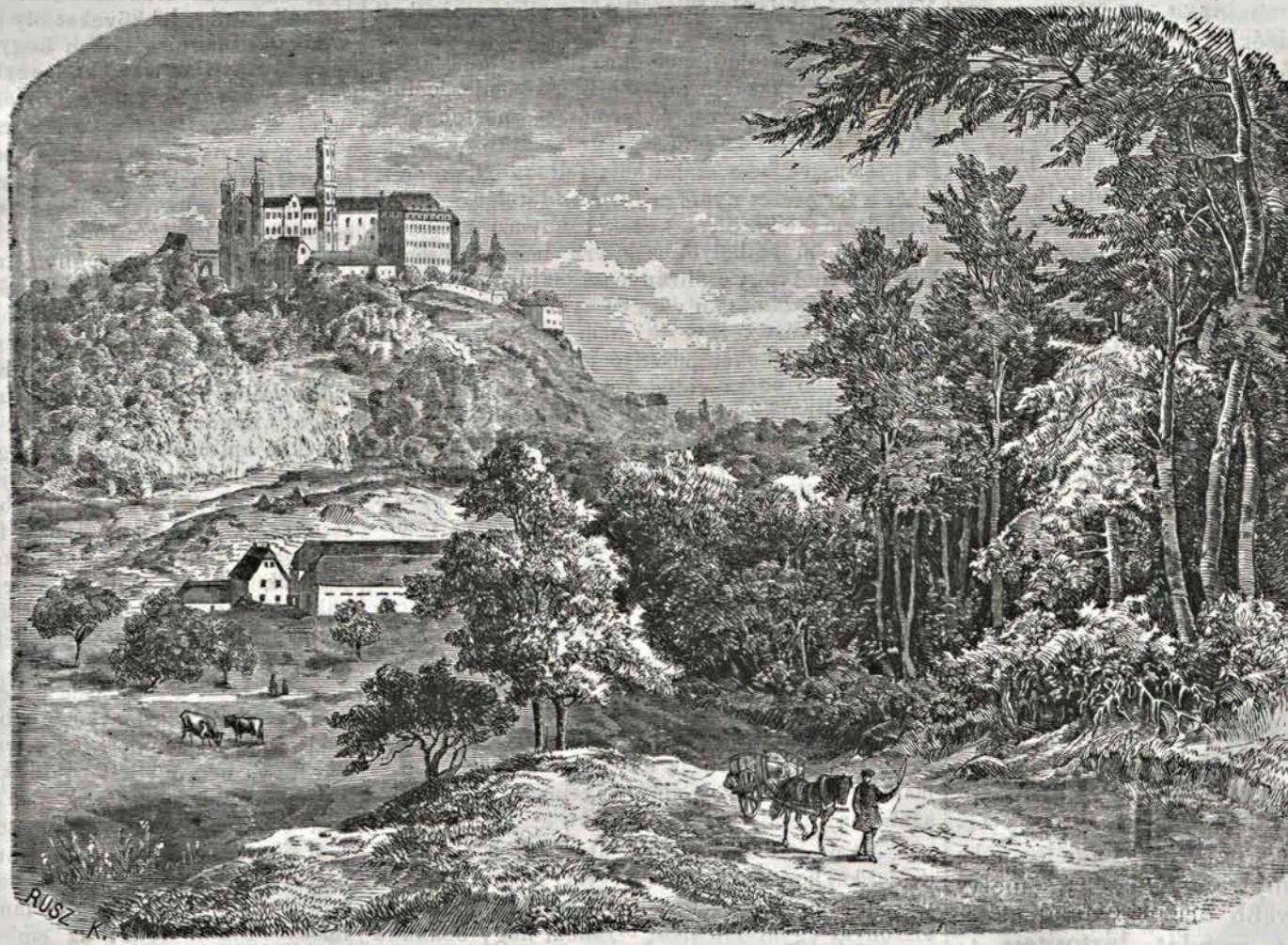
A tavaszi vizsgák alkalmával lóra ül s faluról falura megy, hogy a vizsgákon jelen lehessen s az iparkodást és szorgalmat kitüntesse. Átalában nagy barátja a gyermekeknek, kiknek számára gyakran rendez külön ünnepélyeket saját várában, s különösen karácson szakaiban s bizonyosan nem akad közöttük egy is, a ki ezen vendégszerető hajlékból, a természet és művészet e kincstárából, ezen szép kilátásu tornyokból elégtellenül távozzék.

Dejének többi részét tudományos tanulmányokra s jóságai kormányzására fordítja István főherceg. Gazdasági tisztjei átalában dicsérik

A budai városháza. (Miskocsy V. rajza után.)

szakismeretét és szorgalmát. Jóságai kezelésében alig merül fel fontosabb tárgy, mely szemé- lyes hozzájárulása nélkül intéztették el. A hivatalos irományok közt sok oly oklevél van, melyen István főherceg sajátkezű, igen szép és folyé-kony írása látható. Schaumburg várában egy 30,000 kötetből álló könyvtár s gazdag ásványgyűjtemény van, mely

Schaumburg vára, István főherceg lakóhelye. — (Keleti Gusztáv rajza.)

utóbbihoz hasonló egész Németországban alig találatik. Sok természetudozó zarándok Schaumburgba tudományos célokból s itt mindenkor szíves fogadtatásra is talál. Midőn néhány évvel ezelőtt a német természettudományi társulat a közel Ems fűrdőben tartotta évi közgyűlését, István főherceg várába hívta meg a gyűlés ösz- szes tagjait, kik itt nem csak fejedelmi fogadta- tásban részesültek, hanem azonfelül a vendégsze-

rető házigazdában alapos készültégű szakembert is találak.

Végül idézzük még egy külföldi utazó jel- lemző rövid rajzát. „Ha a vándor utas — így ír az idézett utazó — a Schaumburg várába vezető meredek ösvényen halad, fenn a széles hársfasor- ban talán egy egyszerű szék kabáta öltözött magas termetű, fekete hajú és hosszú bajuszú, halvány arcu férfival találkozik. Talán épen az- zal bajlódik e férfi, hogy valamely növénycsop- portot rendbeszedjen, vagy szikladarabokról szedett mohokat s repkényt illesz- sen a vár falaiba.

„A vándor talán szóba áll vele és utasítást kér a vár megtekintésére; s mi- vel más vezetők nincsen je- len, a virágokkal foglal- kozó férfi elhagyja munká- ját s készséggel ajánl- kozik, az idegent a nagy kapuig elvezetni.

„Itt átadja a vendéget a várnagynak s visszatér elhagyott munkájához. „Az utas azután siet lá- togatását bevégezni, hogy elébbi barátságos vezetőjét még egyszer láthassa; mert ez, mint oda fenn tudtára adták, nem más volt, mint maga István főherceg.”

Mellékelt képnék egy művész hazánkja által a helyszínen rajzolt vázlat után készült s hiven ábrá- zolja Schaumburg várát s vidékét.

Rételpatak s a melegforrás.

(Történeti emlékek a honkeresés napjaiból.)

Hazánknak alig van szebb és érdekeseb vidéke, mint a Hegyalja. E hat mérföldnyi hosszantartó vidék kedves tájrólja folyvást, mindenütt édes varázsszal köti le ugyan az

utazót; de a táj legszebb pontja akkor tűnik elének, midőn Sáros- patakról — a Rákóczyak ez os fészkeről egyenesen ki- vezetett or- szágoton ha- ladunk S.-a- Ujhely felé. A mérföldnyi távolban ké- lő hármash- hegy tömb, melynek egyi- ke, — mintha a multak őri- ás emlékeit zárná magá- ba, — az egész Hegyalját vé- gig fekvő hegylán- c végős szemét képezze — kedves izgé- zelt gyakorlat a szemre; ke- ltre a tágas erdő, melynek

izmos fái a körülete kanyargó Bodrog vízében rajzolják le árnyaikat; továbbá az észak- keletre nyitottan hagyott térség, a távol aczellékében fehérlo egy pár falu — oly kellemes tájróljat képeznek, melyet nem győz az ember elég soká gyönyörrel szem- lélni.

A Sátoralja-Ujhely és Patak közt futó

országunk majdnem épen közepén, két történeti emlékhely van, a honfoglalás előidézőitől.

Ezer utas jön és megy a járótt uton, a nélkül hogy csak századika is sejtjen az emléket, mely mellett utja elvezet.

Ez emléke a Réttelpataka s közel hozzá a melegforrás.

Az első egy alig négy láb széles medrű folyam, mely a nyugatra fekvő hegy oldalán buva ki, mint szeszélyes gyermek fut végig a keletre kirugó tér zöld bársonyán; majd alább az erdő hűsége buva, miután a Bodrogra vegyül, rövid habutja véget ér. A kis folyón, hol az országutat ketté szeli, egyszerű, igénytelen hid áll.

Gyakran megállottam a hid kivert földén, s a multakba élve át magamat, erős termetű, komoly kereső tekintetű alakokkal népesült meg előttem az igénytelen folyó bozótos, itt ott leszakadozott partja. Ez alakok a honkereső atyák visszaidézett képei, kik egykor e kis folyó partján is megállottak, s kikről a véletlen úgy akarta, hogy egy sajátos esemény megörökítse itt mulatásukat s történelmi nevet adjon az igénytelen folyócskának.

A történet igen egyszerű, de mert a régi multból minden igen kedves — leírjuk röviden.

Midőn Árpád hadvezet népevel elindult keresni az új hazát, e hon észak-keleti részén Munkácsnál kipihenve az ut fáradalmait, előre küldte vezéreit, megnézni a vidéket, mely előttök állt. Zemplénc megye megtekintésére Réttel nevezetű vezére, Olup-tulma apja válogatott. Utközben *Saturhalma*- (ma S. A. Ujhely)-ből kiindulva, egyenesen délfelé, a mai *Sáros-patak*nak tartott (Patak akkori nevét, legalább eddigéig, nem igen tudjuk.) Az egyenes utat a folyó, melyről beszélünk, épen akkor megáradva levén — akadályozta. Réttel azonban s kisérte serény lovukban bízva, az ut megnyerése végett, megkísérelék az átkelést. A vezér maga haladván elől, sarkantyú közé fogta lovát, de a hű állat legnagyobb iparkodása mellett sem kaphatott át a tulpartra; ugyanezen ugrás közben megbotolván, lovagjával együtt a zavaros folyó habjaiba hanyatló alá, honnan csak a kisérő részéről hozott gyors segély által menekülhetett meg. — E kellemetlen eset után a kisérő nem akarván újabb szerencsét próbálni, a folyam partján haladva, kisse feljebb, nyugatra vonult s egy csekélyebb helyre talált, minden újabb baj nélkül kelt át, s folytatva tovább útját Patak felé.

Azon pontnál, hol az átkelés történt, ma egy meglehetősen szterterült forrás van, melynek erére nem igen lehet rátáplálni. Különös, hogy midőn körülte mindent fagy borít, s a cserjék fosztott ágairól — melyek fölötté csörögnek, öszült zuz virágok csüngenek, a forrás közepén, mely emberemlékezet óta a legpogányabb időben sem fagy be egészen, élénk színű, gyenge fű és haszart szigetke libeg a kristály tiszta víztükör alatt. E forrásnak neve sincs, s talán senkinek sem jut eszébe figyelemmel kíséreni sajátoságát természetét. De az egyszerűbb népnél, mely rendszeren nincsen annyira elmerülve, s melynél emlékeink hiebb őrizőkre találunk, a forrásnak is saját mondatát biztosított és őrzött meg, melynek a komoly történetben nincsen ugyan nyoma, mint az előbbinek (l. Anonim. Cap. 15.) de azért méltán megérdemli, hogy emléke ki ne haljon végképen. A néphit ugyanis e forráshoz azt köti, hogy Réttel és utitársai, mielőtt átkeltek volna a fentebb említett folyamon, e forrásra akadva, mindnyájan megitták a fürdőt méneiket a tiszta vízből, mely a *tüzes mének*

forró leheletétől átmelegülve, azóta folyást megtartá tulajdonságát; innen van „melegforrás” elnevezése is.

Az éveknek óriás hosszú láncszemét morzsolta le azóta egymásután az idő . . . S e két emlék még folyóvá áll.

A patak az alkalmatlan eset emlékére a honkeresők által Réttelpatakának, a közeli város *Sáros-patak*nak kereszteltetett el s nevére ideig mindkettőt megtartá.

Különös könnyelmű szeszélye az a jelennek, hogy a multtól sokat átvesz hideg másodkezűséggel, a nélkül, hogy a hozzá köztört emlék közelebből érdekelné.

Igy van a Réttelpatakával is. A név hagyomány szerint száll át időről, időre, s az emlék, mely hozzá kötve van, ma-holnap felejtve lesz. A helyhez közel károlyfalusi sváb suhancz ölnyi suhánggal hajcsákolja közelebb ökrét a part gazdag fűvéhez, s aztán ha kedvére harapott a szegény pára, jó izűn szüröcsöl a siető patak friss habjait közt.

E tárgyval érintkezésben megemlíthető, hogy Árpád a Hegyalja egyrészt a mostani *Sáros-hegytől Tolcsvaig* (Tolsuva) a területen levő helységekkel együtt vezérének Réttelnek adományozá. Hihető, hogy az új helyi és sáros-pataki váraknak is Réttel volt első alapítója. Legalább a magyarok bejövetelére, a váraknak semmi nyoma sem található az említett helyeken; de már I. András király idejében, mint megerősített helyek említetnek. *Mitrovics Gyula.*

„Ez a világ a legjobb világ” — a csillagászat itélőszéke előtt.

(Folytatás.)

Az ember, ki a föld urának tartja magát, kénytelen egész idejét a föld termékenyítésére, művelésére fordítani, hogy életét fenntarthassa. Vetni, ápolnia és használatára elkészítenie kell még előbb a növényt, hogy neki tölpu szolgálhasson; az állatokat, melyekre számos igényű ki-elégítésére szüksége van, etetni, védeni, lelőnie kell. Magára utalva a természet mostohasága folytán, részéről az ember a legesekélyebb közvetlen támaszra sem számíthat; felhasználja a mint lehet a természet nyers erőt, s ha lételet a földön biztosítania sikerül, ezt csakis sanyaru munkájának, és nem lakhelye czelszerű berendezésének köszönheti. Avagy czélirányosságát bírunk-e felfedezni ama számtalan véz és nyomorban, mik az embert folyóvást környezik? nem nyeltek-e el már egész nemzedékeket pusztító járványok? nem temettek-e be egész vidékeket izzó lávafolyamok és hamurétegek? nem döntettek-e halomra földrendés által virágzó városok? nem kívánja-e meg évenként az ocean ezernyi áldozatát? nem gunyolja-e ki az ember fáradalmait a földi természet, midőn a nap heve pár hónapon át lepereszlet egy év reményét, midőn féktelenlén árvek tönkre teszük egy tartomány rabságát? Nézzük csak ez elatnyult és földhöz gőnyedt tömeget, mely kimerülve eredményekül munkája terhe alatt tengi át életét s melytől minden szebb és magasabb utáni vágyat egy kérelhetetlen sors megtagadott. Bár merre fordítsuk e földön szemünket, — mindenütt ugyanazon szomorú állapotok! A népek ezrei győtrelem és nélkülözésben tengik létüket, hogy egyesek számára készkőzöljék az élet kényelmét, míg maguk az alatt nyomorban vesznek el. . . .

És ne feledjük, hogy nemcsak föld feletti, de sokkal komolyabb föld alatti veszélyeknek is ki vagyunk folyóvást téve. Földgömbünk geológiai viszonyai egyáltalán nem olyanok, hogy bennünk a biztonság érzetét felkelteni bírják; mert habár nagyobbszerű földforradalmak hosszú időközben szoktak is fellépni: mégis reájuk mindennap kell hogy elkészülve legyünk; valószínűségük mellett épen annyi érvet lehet felhozni, mint valószínűtlenségük mellett. Hajlékaink, városaink és földjeink izzó folyadékok oceanjai felett állanak, melyek keresztültörve előbb-utóbb földünk vékonyka kérgét, egész országokat sodorhatnak iszonyu tűzárjaikkal az örök ényészetbe. A föld beljében uralkodó hőre vonatkozó pontos mérések, melyek

annál magas fokot eredményeztek, minél mélyebbre sikerült lehatolni a mélységbe, valamint a földgömb mindkét felén észlelt geológiai tények és kutatások kétségelenné tették, hogy 5 mérföldnyi mélységben a felszíntől a hő már oly magas fokot érte el, miszerint ott a földnek minden általunk eddig ismert anyagi olvadts és tüztölő állapotban kell hogy legyenek.

Földgömbünk átmérője 1720 mf. levén, ha ebből az egymásnak átellenben fekvő 5 mérföldnyi szilárd kérget, tehát összesen 10 mérföldet levonunk, marad egy még mindig 1710 mf. átmérőjű roppant izzó — folyékony tömeg, úgy hogy nem sokat mondunk, ha azt állítjuk, miszerint a föld belső izzóanyaga annak szilárd kérgéhez körülbelül úgy viszonylik, mint valamely nagy almanák bele (husa) annak legfelsőbb finom héjához. E roppant tömege a belső olvadts anyagoknak, a föld sebes tengelykörüli forgása következtében előálló tetemes *középpfűtő erőnél* fogva, minden nimen nagy nyomást gyakorol az aránylag gyenge földkérgre, mi által ez belsőfelületén folytonos feszülésnek, megrázódásoknak van kitéve, mely rázkódásokat gyakran a földszíre is hihetvéen, itt mint földrendés nyilvánul. S mily közel fekszik a lehetőség, hogy a hatalmas erők egyezzer az ocean fenekét valahol felemelve, ránk zúdítandják annak sós habjait, még mielőtt jól észrevehetők magunkat, — támasztván így az ós tengerek fenekéből száraztat s most viruló földrészekből mélyre süllyedt tengerfeneket, a mint ez hajdan történt! . . . Mily közel a lehetőség, hogy valamint a szárazföld különféle pontjain támadtak és folyóvást támadnak repedések és tölcserék, miken a belső izzó anyag, utat készítve magának, elő-előtör: ily repedések- és tölcserék ama vak erők, egyszerű épen valamely világteger fenekén találunk magunknak törni, hogy azon át tűz és víz ölelkezz, ezer darabra zuzzák a földet! Imerjük a gőz romboló hatalmát mely azon alapszik, hogy bizonyos térfogatú víz, gőzzé átváltoztatva, eredeti teriméjéből 1400-szor nagyítja s terjedési tendenciájában minden ellenállást legyőz. Képzeljük már most egy egész tengernek az izzó láva folyadékokkal vegyülését és az óriási víz tömegeknek hirteleni gőzzé átváltoztatását, — s a nagyszerű katasztrófa eredménye felől egy pillanatig sem lehetünk kétségben. . . . Hangos hirdetői ily katasztrófáknak ama szétrobant és a megmérhetlen úbe szétszórt világtestek darabjai, miket mint lebköveket oly gyakran van alkalmunk foliamerni s miken hogy élő lények is laktak, bizonyítják a rajtok vegytanilag felfedezett szerves anyagok . . . . Nemde ily kilátások mindenek felett alkalmasak arra, hogy kissé megzavarják ama kényelmes biztosság megnyugtató érzetét, melynek annyi előszeretettel s oly bizalomteljes odaadással szokta alája vetni magát az ember? . . . Pedig a tudomány csak egyetlen egy körülményt bír némi megnyugtatósunkra felhozni: hogy t. l. ily rendkívüli változások csak nagy időközben szoktak ismétlődni a földön. De bár mennyire tessünk is önmagunknak e gondolatban: ki áll nekünk jól érte, hogy be nem állnak azok előbb, mintsem álmódnók? Vagy azt hiszitek-e magát minden körülmények közt vizsgáltatni igyekvő optimistustoknak, hogy miután az ember megjelent a földön, nem fogja több engedni a „gondviselés”, miszerint újabb forradalmak meglátogassák azt? Csálótlók! a földnek is meg van a maga története nagyzerű korszakaival, tekintet nélkül a rajta élőkre. A legújabbban mind sürribben feltalált embercsontkövületek kétségelenné teszik, hogy előtünk élő nemzedékek ily korszakot képző forradalmak által meglepve, egy csapással a semmiség örvényébe sodortattak.

— Sem a világrendszerben állásánál, sem saját, akár külső, akár belső természeti viszonyainál fogva nem tarthat földünk távolról is számot a „legjobb” elnevezésre, — s fajunknak minden tékelésbülhetési képessége daczára, soha sem sikerülend földgömbünk ama viszonyait megváltoztatnia; soha nem sikerülend ama békök alól, mik bennünket a röhögő lánczólnak, magunkat felszabadítani. Igaz, az emberiség egészen a folytonos haladás zászlaja után indult meg; új nemzedékek folyóvást új lelkesedést, új tetterőt hoznak magukkal s némi megnyugtató örömmel helyezük nagy reményeinket amaz ifju nemzedékre is, melynek majdan feladata leendő előkészíteni a 20-dik század hajnalát! De bármily lelkes legyen is törekvésünk, bármi drágák legyenek reményeink: maga ez emberiség története tanítja, miszerint a népeknek is, mint az egyeseknek, meg van ifju-, férfi- és hanyatlókoruk, s fájdalom tudjuk, miszerint előjövend egykor az idő, midőn

e pompás főváros, hol jelenleg pezsgő élet uralkodik, midőn e büszke szentélyei a tudománynak, hol egy hatalmas és vívmányai dolgoztatnak fel, — e kecségető tere a szabadságnak, hol az ember emberi jogait érvényesíteni törekszik: hogy mindegyikoron el fog ényezni! . . . Tudjuk, hogy e királyi folyam, mely most virágzó városok mellett vonul el s önmagán és partján vidor élet nyüzsgését szemléli, — majdan pusztá szivatagok között, néma fűzek és homályos öserdők árnyékában hőmpolygetendi habját. Tudjuk, hogy a vándor, ki ismerni fogja a multak történetét, a népek emelkedését és süllyedését, csak itt-ott fog még ráakadni romjaira egykor fényes palotáknak és városoknak, mint rég elhalt testek szétszórt csontjaira. . . . A műveltség elhagyandja mostani lakhelyét és fog keresni magának új hazát; a népek, kik jelenleg egyezzer a tudomány és művészet fényes szöveteként, máskiban az élvek rezszeit kelyhét emelik magasra, — majdan mely álomba merülten alszanak és fognak álmódní régt mult dios napokról, átkos elatnyulásról, üres csillám és hiu pompáról, bukásuk és elenyésztésük okairól. . . . Ime története Babylonnak függő kertjeivel, — Thébának az ó hétézerszer falával, — Ekbataának, felhőbe nyuló toronyával, — Ninivének, a próféták városának, — Karthágónak, Róma vetélytársának; — ime története Rómának, mely kétezer év előtt a világ ura, X. Leo korában a keresztények központja, — és most, szomorú rabja egy kétes hatalomnak, lenyűgözve fekszik a Tiberis mellett, mely rég elnyelte már diadajjelvényeit egy dicsőbb kornak! . . . .

Az élettelen természet feltétele az élőknek és a föld története az emberiség története. Lételénk az anyag lételetől függ, melyből állunk, melyből lettünk és melyből szünett nélkül leszünk. Ezzel szoros kapcsolatban áll a törvény, mely az életnek törvénye. És e törvény — a halálnak törvénye. (Vége következik.)

Trencsénmegyei írók.

Trencsénmegye hazánk ama vidékei közé sorozható, melyek a magyarok által lakott vidékektől távol esvén s azokkal közelebbi érintkezésbe nem jöhetvén, lakói is nehezebben találunk módot, a magyar nyelvet magukéba tenni. És mégis eme tisztán tökök által lakott megyében, egész elszigetelés daczára is a magyar nyelv a mohási véz után az alföldről ide költözött számossal itt lakás következtében a felsőbb köröknek majdnem kizárólagos társalgási nyelvét képezheti. Bizonyásgal szolgálhat erre a családilevélárakban található magyar nyelven szerkesztett számos levelezés. De a magyar nyelv használata nemcsak a magánkörökre szorított, hanem még a nyilvánosság terére is kihatott oly időben, midőn annak mint diplomatikai nyelvnek alkalmazásáról széles e hazában még senki sem gondolkodott. Bizonyítják ezt 1675. évben Trencsén városában tartott mezei gryllés magyar nyelven szerkesztett jegyzőkönyve, valamint az 1611-dik év jan. 2-kán Trencsénmegye Bitse mezővárosában Báthory Erzsébet ellen magyar nyelven vitt tanuallatás.

Íly szellem mellett, habár gyéren, de mégis akadnak férfiak, kik az irodalmi pályára kélve, ezen, kivált a mult századokban minden anyagi érdek nélküli rögös és tövises téren küzdöttek.

Illés házy Gáspár, szül. 1593., meghalt 1648. Thurzó György nádor leányával, Ilonával nemzett több gyermekei közül György és Gábor számára adá ki Dsereczenben 1639-dik évben: „*Kézben viselő könyv a jó és boldog kimulásról*” című, valamint szintén más vallásos könyvet 1643.

Szinyog F., szül. 1669, okt. 4. Budetiben. Jezsuitának öltözött 1685. nov. 10. „*Kalvinus János Istene*” című, általa írt a kiadott könyv a protestánsok kérelmére a tiltottak közé sorozott.

Timon Sámuel, szül. 1675-ben Trencsénben. Iskolái végzetével a jezsuiták közé állván, sokat fáradozott a magyar dolgok körül. Nevezetes munkái: „*Purpura Pannonica*”; „*Imago antiquae et novae Hungariae*”.

Institutor (Mossóci) Gábor, szulyói iskola-mester, „*Halál és utolsó ítélet napján gondolható rettegések ellen vigasztalások*” című munkát adott ki 1769-ben Pozsonyban.

Bilek László, szület. 1744-ben Kiscuza-Ujhelyen. 1764-ben parisztáván s mint ékes nyelvű magyar hitzónok legnagyobb érdemeit szerzett Debreczenben és Nagy-Károlyban. Magyar nyelv

ven írt munkái közül nevezetesebbek: „*Erkölcsei oktatás*”, Kassa, 1792.; „*Arany gondolatok a mostani szabadság gondolkodásnak módja ellen*”, Bécs, 1800.

Klobusiczky Antal, a tizenhatszodik század második felében élvén, a szépei s n-várad-környéki kir. javak kezelője volt. „*Hasznos mulatások, azaz, a kiadékok tanúságára és hasznukra a tudni szükséges dolgokról egybeesett kérdések és feleletek*” című, francziából fordított művet adott ki Pozsonyban 1764-ben.

Gyurikovics György, szül. 1780. jul. 12-kén Ivanóczon. 1832-ben a magyar t. társaság által levelező-taggá választottat. 1840-iki decz. 24-én pedig váltótörvényeszéki bíró lett Pozsonyban. Meghalt 1848. jan. 25-én a bazini vaspálya udvara előtt, széhhűdésben. Világ elő boosított számos tudományos munkái mellett az általa gyűjtött hiteles kéziratok s eredeti fontos oklevelek ívrtében mintegy 33 vastag kötetre manek, melyek nagyrészt Magyarország ismertetésére vonatkoznak. Könyvtárához hasonló e honban kevés volt található. Gyurikovics tudományos érdemeiről a külföld is magasztalólag emlékezik.

A két év előtt elhunyt régiségbuvár *Starek J.* kanonok és Trencsén város plébánosa, „*Wegweiser durch die Trencschiner Burgruine und Umrisse der Geschichte der k. Freistadt und Burg Trencschin*” című művet adott ki. Zsolna és Trencsén városok — eddig kéziratban maradt — történetét szintén megírta.

A most elő nemzedék között csak kevesen kísértették meg erejüket az irodalmi pályán. Ezek között:

Kosztelny Andor, az 1848-dik évi tót „*Nemzeti Ujság*” tapintatteljes szerkesztője volt. 1861-főszolgabíró;

Erdőgh K., „*Vág völgye*” című egy ives röpirat szerzője;

Balogh Agost plébános kertészeti közleményeket írt;

Ordódi István K., novellák, kertészgazdasági s más vegyes tartalmu czikkek szerzője.

A középön hatása az emberi szervezetre.

Belgiumban e tárgyban a közelebbi időkben körülmenyes vizsgálatokat tettek. A vizsgálatok azt tanúsítják, hogy csak a finom szénpor megyben a légszövetek elágazásaiba és végre a szívsejt-tekbe.

Ha a munkások egészségesek, ritkán történik, hogy a szénpor káros befolyást gyakorolna. Ha a munkás régi időszi légszövetbetegségben (Bronchitis) szenved, úgy az majdnem folytonosan köhög és turhája teljesen fekete, de ha foglalkozásával felhagy, néhány nap múlva megint megföhéredik. A gümőkóros sorvadásban szenvedőknél a fekete turha sokáig megmarad, még azon esetben is, ha foglalkozásukkal felhagytak. A tüdők vagy gyengék arra, hogy a beszívott széntőmeget nemcsakra teljesen kihányják, vagy pedig nagyobb mennyiségű szénpor gyült össze azokban.

A szénpor és kőpor között, melyet a kőfaragók és szobrászok beszívának és a lisztpor között, melyet a sütők és molnárok behelnek nagy különbség létezik. A kőpor az ő hegyeivel és őleivel srtőleg hat a csak nagytó üvegen látható tüdőalkotásra, és gyuladást és gyenedést okoz.

A lisztpornál az anylumsejtek (keményítősejtek) erjedésnek és rothadásnak vannak kitéve, mik a tüdő betegé teszik. A szénpor ellenben csak ritka esetben gyakorol ártalmas befolyást, hanem ellenkezőleg a legtöbb esetben már a megbetegedett tüdőre is oly jótékonyan hat, hogy a tüdősorvadásban elhaló szénmunkások száma a más iparágaknál ugyanezen betegségben elhaló munkásokéhoz képest feltűnőleg csekély.

Belgiumban tehát azon gondolatra jöttek, hogy a tüdőgümőkort a finom szénpor belehelteése által gyógyítsák. *Dr. B. L.*

Egyveleg.

** (Mindent ingyen.) Bécsben nagy feltűnést okozott a napokban egy szatócs-bolt eme fölírata: „mindent ingyen.” Valóban ingyen adtak a boltban mindent, s mint gondolni lehet, egész ostrom alá helyezték. A dolog megfjétese abban rejlik,

hogy Gruber János, a szatócs-bolt tulajdonosa, 15.000 forintot nyert, s örömben a boltban található árucikkeket szétszórtogatta.

** (A cholera keleten) nagy erővel dühöng. Már nemcsak Alexandriában pusztít, hanem a tartományban tovább is terjeszkedik. A Kurban-bajram ünnep alatt a Mekkában összegyűlt zarándokok közül két heti időköz alatt 20,000 ember lett e betegségre áldozata. Alexandriában jun. 10-ikén ütött ki a nép alsóbb rétegei közt, s azóta ott naponkint 50–60-ra megy a halottak száma.

** (A Vezuv újra háborog.) Olaszországi tudósítások szerint e tűzhányó hegy legfelső tölcseréből esténként lángok törnek elő.

(Rsz.) — (Az állati s emberi élet tartama.) Az állati élet tartamát illetőleg ismeretünk még igen korlátolt; s az nem határozható meg egész pontossággal, legfőlebb csak közelítőleg. Az állatvilág legalsó fokán milliárd és milliárd lény létezik, melyek élettartama igen csekély, s alig terjed egy évre. Vannak azonban állatok, melyeknek igen tartós életük van. — Igy például a ponty 100, a csuka 267 évig is elél. — Forster két teknős-békáról tesz említést, melyek elfogastások után 150 évnél tovább éltek. — A krokodil szintén ily hosszú időt ér. — Némely madarak, mint a sas, hatyú, holló és papagáj 100 évig élnek. Hufeland egy sólyomról beszé, mely 182 éves lett volna. A kakas elél 10 évig; a csalogány 18-ig, a kácsa 21-ig, a pinty 22-ig, a páva 24-ig, a lud pedig 60-ig.

Valamivel biztosabban határozhatjuk meg az emlősök élettartamát, kiváltképp pedig a háziállatokat. — Tudva levő dolog, hogy a juh 16 évig él, a macska 18 ig, az ökor 20-ig, a tehén szintén 20-ig, a kutya 28-ig, a szamár 30-ig, a szarvas 38-ig, a ló 40-ig, a teve szintén 40-ig. — A tengeri disznó (cavia cobyra) 6–7 évig, a nyul 8-ig, az oroszlan körülbelül 20-ig.

Nézzük most már az embert. Itt már pontosabb adatokkal szolgálhatunk. Az ember azon természetnyek sorába tartozik, melyek hosszú életnek öröndnek; mégis je'lenleg már a ritkaságok osztályába soroztatik azon egyén, ki száz éven fölül élt. Nem így volt ez az őskorban. Akkor számtalanok voltak, kik igen hosszú kort értek. Igy a szentírás tanubizonyosága szerint: Ábrahám 175, Izák 150, Jákób 145, Izmael 137, Szua 127, Mózes 120, József és Józsuá 110 évet éltek. A régi görögök több hirnevés embere szintén hosszú kort ért, igt Epmenides 153, Görzius 107, Demokritos 109, Xenophilos 105, Izokratés és Zéno 100 évet. Rómában a 100 éves nők sem voltak ritkák. Cicero és Plinius többeket említ, igt Lucéna színésznőt, ki daczára annak, hogy 100 éves volt, — föllépett a színpadon s jól játszott; hasonlólt tón Galeria Copiela neví 104 éves színésznő is. A középkorban, sőt még néha néha korunkban is, akad példa ily hosszú életkorra.

— (Mily idős a föld?) Legközelebb egy tudományos értekezés tartatott azon kérdés felett: mennyi idő volt a földrai Korálzásomatközölág-hez szükséges, mely a föld korára vonatkozólag igen érdekes eredményhez vezetett. Ha az ember legközelebb a korálhat most elő részét vagyis azon részét veszi tekintetbe, hol az összes habar-cok még léteznek és a korálpad kiterjedését lassankint folytonosan szaporítják, úgy fogja találni, hogy a sziklahát ezen része az egész szélességnek egy huszad részét képezi és 300 fonal mélységgel bír; továbbá azt fogja találni, hogy az mintegy fél hüvelykkel növekedik évenként. Minthogy pedig egy fonal két ölet vagy 144 hüvelyket (288 fél hüvelyket) foglal magában, önként következik, hogy egy telep képződésére (mely mint említve van, 300 fonal mélységű) nem kevesebb, mint 864,000 év kívántatott. De ha felvesszük, hogy e korálpad Florida fokkegyétfől egész a Tortugaspadig terjed, úgy ezen sziklahát képződésére legalább egy millió évet kell számítanunk. Ez tehát a korálpad csak élő vagy külső részéről áll. Azonban fel van véve, hogy az Alabamánál 250, és a déli parton 1800 láb vastagsággal bír, és hogy a középv vastagság 900 láb tézen. Erre támaszkodva, kiszámítottat, hogy az egész Korálzásomat képződésére 5,409,000 év volt szükséges. Hát még addig hányszor onnyi idő telhetett el, míg a természet e csudás állatai épiteni kezdték? Mik az ember épitményei e parányi állatok műveivel képest, melyek milliókra terjedő évekig diadalmasan daczolnak az elemek rombolásaival!

SIGL G., gépgyáros Bécsben,

IX. Bezirk, Eisengasse Nr. 5,

ajánlja az általa készített mezőgazdasági gépeit.

Table with columns for machine types (Locomotive, Cseplőgépek, Vetőgépek, Nyitvaálló) and their specifications/prices.

Örlemalmok, tisztító-malmok, kukorica-morzsolók, repametszőgépek, szőgíranyos boronák, szeceksavagók stb.

Eredeti angol gépekből saját gyártmányainkkal összehasonlítást végeztünk szintén rakár tartatik.

A gépek szilárdsága - hasznavehetőségeért jótállást biztosítunk, s különleges kivánatra a gép itt próbákép mozgásba tehető.

Részletes árszabályokat a legnagyobb készséggel s bérmentesítve bocsátok rendelkezés alá.

Ajánlom továbbá a már évek hosszú során a legjobb hírből álló telepítvényemet, mindennemű álló-gépeket, gőzmozdonyok, hajógepek, őrlő-, fűrészelő- és olajmalmok elkészítésére; elfogadok továbbá:

Papír- és cukorgyár, valamint serfőzési és kőszénbányai felszereléseket, műhelyek berendezését, szivattyúzó-művek, rézműves munkalátók, könyvnyomó-gépek stb., és vasöntvényi tárgyak elkészítését.

Az ímént elősorolt tárgyak szemügyre vételével mindenki könnyen meggyőződhetik arról, miszerint habár mezőgazdasági gépeim rakárta Bécsben a legnagyobb s tartalmazza a legmagasabb is, a készlet előmunkálataira megkívántó nagy töké befektetésre felelősek tartom, minél fogva biztositom mindazokat, kik lebb idézett géptárgyak kivételével engem megbízni óhajtának, hogy megrendeléseiket mihamarabb hozzájárulást, mely által azon helyzetbe jutok, hogy rendkívül kívánalmaknak is gyorsan és tökéletesen megfelelhetek; a nálam vásárolt és hosszabb használat után megromlott gépeket a lehető legrövidebb idő alatt ismét hasznavehetővé teszek.

Ez alkalommal nem hagyhatom érintetlenül, miszerint azon cseplőgépek, melyek egy angol cég iteni főraktára ez eddig vállalataim ellen intézett, - csak is arra alkalmasak, hogy versenyzésem jelentősége, s azon fokot, mely önéki semmi esetre nyírne nem lehet - világossá tegye - anélkül, hogy engemet hasonló eszközök követésére bírhatna, a fennírtintet cég ezen eljárására jobb és olcsóbb gépek kiállításával felelek.

Végül azon biztositással lépek a nagyérdemű gazdaközönség elé, hogy gyártmányaim jóssága, szilárdsága, ezidőközéig és munkaképessége felül mindazon kezességet átállalom, mely csak egy tisztas üzletcéltől várható, s kérem, legcélszerűbb próbamegrendelés által az itt mondottakról szíves meggyőződést szerezni.

Árverési-hirdetés.

A CSÁSZAR Ó FELSÉGE 1864-ik évi augusztus hó 22-ikén legmagasabb elhatározása folytán a bécsi es. kir.

KINCSTÁRI PORCELLÁN-KÉZMU-GYÁR

megszüntetésére iránti előterjesztést legkegyelmesebben helyben hagyni méltóztatott.

Ezen legmagasabb elhatározás következtében egyszerűsind a Pesten, uruteca 10. sz. alatt **Reich Engelbert**-nél létezett es. kir. porcellángyári bizománnyraktár megszűntetésén, az itt létező **porcellán-árak**, árverés után eladandók lesznek.

A tisztelt közönségnek alkalom nyújtatván ezen, egy évszázad óta kitűnő tulajdonairól hírneves bécsi porcellán legkülöneműbb, általános háztartási, szállodai, éttermek, kávéházak sat. felszerelésére megkívántó, mint városi egy vidéki használatra alkalmas czikkék, névszerint: ét. kavé, thea, osona-edény s mosdó készületek, virágédények és tartók, alakok, mellszobrok, képek sat. előnyös megszerzésére, mely összes tárgyak tetszős idom, megnyerő díszítés és állandó aranyzások miatt kitűnők.

Az árverés a főúton Tüköry-féle (ezelőtt Spiegel) házban levő es. kir. fővárnivaltal 5-ik számú raktárta helyiségében, folyó évi július 10-dikén kezdődik és után következő napokon folytatattik.

Ezen áruraktár különösen gazdag választékát képezik: a gyógyszerári, vegytanul, fényképezési sat. czikkék készületei.

Netaláni további felvilágosítások végett a fent kijellett 5. számú raktárban szóbeli vagy írásbeli megkereséseket készséggel elfogadván, minden megbízás legkielégítőbben teljesítettni fog. - Pesten, 1865-ik évi június hó 30-án.

A es. kir. kincstári porcellán-kézmű-gyár-igazgatóságától.

Nagyigmándi szénsavas keserviz-forrássó

PEZSGÓ-POROK (magyar Seidlitz-porok).

A nagyigmándi szénsavas keserviz, mely oldó s kiürítő sós részeinek dusságát, azok hatását mérséklő és emészthetőségét előmozdító szénsav tartalma által koronázza, méltán a leghíresebb s legelterjedtebb külföldi keservizeket helyettesíti, s azok behozataltá hazánkba feleslegessé teszi. - E viznek s az abból készített sósak általában beismert jódtartalommal, egy azon elterjedés, melynek azok már eddig örövendek, szőbőszőket engem, miszerint ezen gyógyhatású szereknek kőszőnség használatát mindinkább elősegítsem. - E törekvésemet azáltal hiszem elérhetni, hogy én a nevezett sósó **pezsgó-porokat** is készítek, melyek a gyógyforrás alkotórészeit magukban tartalmazzák, és hatásukra néve a világszerte ismert Seidlitz-porokkal egyenlők.

Egy 25 háromszemelyes üveget tartalmazó idei töltési ládavis, gyógyjavalattal ellátva 6 ft. 25 kr. - Egy skatula (12 pár) pezsgó-por használati utasítással 1 ft. 20 kr. - Egy font gyógyós faszalczében 2 ft 50 kr.

Késpénz-fizetés vagy utánvétel mellett nagyobb megrendeléseknél jutna, zosabb ár szabattik.

- Megrendelhetni Rév-Komáromban alulírottán, Aradon: Habareger G., Walter és Welsch, Székely Antal gyógyosz., - N. Banyán: Baján: Deutscher Móricz, - Bonyha: Simon gyógyosz., - N. Beeskerek: Kramolini József gyógy., - BUDAN: Kellner Ede gyógyosz., - N. Ismandon: Iványi János, Iványi M., - O. Budan: Jasovics M., - B. Diószegen: Kovács József gyógyosz., - B. Csakvár: Lukács Gyula gyógyosz., - Csuzon: Jezovics Sándor gyógyosz., - Csornán: Klebel Ferdinánd, - Debreczen: Csanak József, Zichermann Hermann, - Eger: Veszelyi János gyógyosz., Bayzath József, - Esztergom: Keszinger János, Brenner J., - Eszéken: Reissner és Schwarz, Richter Ignác, Hollup Mihály, Lájpczig János, - B. Füreuden: Eller Gyula gyógy., - Gyöngyös: Pásztor Lajos gyógyosz., - Győr: Kautz Ignác gyógyosz., Lenner Ferenc, Micheller Antal, Prettenhoffer, Deaky Viktor, - Jolsván: Maletter Albert, gyógyosz., - Kolozsvárt: (Erdély): Wolf János gyógy., Engel József gyógyosz., - Keeskemén: Mády J., Papp Mihály, - Kis-Czel: Miszory Ferenc gyógyosz., - Léva: Bolman János gyógyosz., - Mező-Berény: Nárcisz János gyógyosz., - Mooron: Netter Ignác, Gansl Fülöp, - Miskolcon: Csáthy Szabó István gyógy., - Szauó Ggyula gyógyosz., - Mosony: Troján József gyógy., - Mohacs: Deutch Sándor, Bodendorfer József, - M. Óvár: Schmidthauer Antal, gyógyoszerész a „Meváltóhoz” Komáromban.

Schmidthauer Antal, gyógyoszerész a „Meváltóhoz” Komáromban.

Sorsjegyek részletfizetésre:

1 Credit-sorsjegy 8, 10, 12 ft., - 1 Gőzhajózási sorsjegy 6, 8, 10 ft., - 1 Salm-sorsjegy 2 1/2, 3 ft., - 1 Clary-sorsjegy 2 1/2, 3 ft., - 1 Waldstein-sorsjegy 2, 3 ft. (Havonkint vagy évnegyedenkint fizetésével.)

A részletek mennyisége, a sorsjegyek mindenholi árfolyamával változik, s már az első részlet befizetésével az illető tulajdonos a részös netaláni nyeresémnek okvetlen birtokba jut.

Társjátékok: 10 Credit-sorsjegyre 20 évnegyedes részletben 10 ft. 10 1860-i sorsjegyre 20 " " " " 8 ft. 10 1864-i 100 fős sorsj. 25 " " " " 6 ft. 20 1864-i 50 fős sorsj. 25 " " " " 3 ft.

25 évnegyedes részletfizetéssel 4 fjtával.

Hogy ha valaki a társaságba belépni akar, az a többi részvevővel mit se törődjón, s a részletfizetésén kívül csak a törvényszabta bélyegdíj lefizetésére köteleztetik.

Igérvények (Promessen) Gőzhajózási, " július 1-én, 4 ft. - kr., 1854-iki, " július 1-én, 6 ft. - kr., Salm, " július 15-én, 2 ft. 50 kr., Clary, " július 30-án, 2 ft. 50 kr., Waldstein, " július 15-én, 2 ft. - kr.

10 darab sorsjegy vételénél 10% engedményeztetik. 1080 (13-0) Gyors és szilárd Bank- és pénzváltóüz. szolgálatt biztosítása lette Pesten, Dorottya-utca, háznegyyszög 8. sz. mellett. HERZBERG A.

VALÓDI PAGLIANO-SYRUP, Girolamo Pagliano florenzi profosztortól egyenesen ideszállítva, különböző mennyiségben kapható;

a magyarországi főraktárban TÖRÖK JÓZSEF gyógyoszerész urnál Pesten, király-utca 7. szám alatt.

Egy eredeti üvegecske ára 2 ft.

Az ismétlélődő igen kedvező engedményben részösülnek. Az ismétlélődő igen kedvező engedményben részösülnek. Az ismétlélődő igen kedvező engedményben részösülnek. Az ismétlélődő igen kedvező engedményben részösülnek.

PIRNITZER TESTVÉREK

pénzváltó- és bizomány-üzlete Pesten, Dorottya-utca 10-ik szám alatt,

- 6) Mindenemű állam- és iparpapírok, sorsjegyek, földterhermentesítési és elsőbbségi kötvények, záloglevelek, arany- s ezüstpénzmenek, bankjegyek és devisek bevásárlásával s eladásával. 7) Magyar bank- és iparpapírok bevásárlásával s eladásával. 8) Mindenemű értékpapírokat kölcsönadással s az előlegezett összeg vagy egyszerre, vagy részletenkint fizethető vissza. 9) Utalványok s hitellevelek kibocsátásával, Európa bármely váltópiacára, tetszés szerinti látra. 10) Lejárt szelvények és kötelevények beváltásával s kihuzott sorsjegyek leszámlálásával. 11) Kisorsolható mindenemű értékpapírok megvizsgálásával. 12) Működési körünkbe vágó minden megbízások elvállalásával s azok elintézésével, a pesti, bécsi s kül börzse számára.

a legméltányosb föltételek alatt.

Ajánljuk továbbá értékpapiraik bevásárlását részletfizetések mellett,

mint azok legkönnyebb beszereshetési módját. - Az összegek, valamint a fizetési határidők egészen a vevők tetszése szerint osztatnak fel, kisorsolható értékpapíroknál, az első részlet befizetésével a netaláni nyeresém már a vevőnek azonnal s egyedüli birtokába esik.

Kamatozó papírok azonban előnyt nyujttják, hogy a szelvények a vevő birtokába mennek át, s így a beszedendő kamatok csaknem azon összeg-többletet, melyekkel az értékpapírok a napi árfolyam szerint magasban vásároltattak meg, egyensúlyozzák.

Hogy a t. cz. közönségnek bármennyű sorsjegyek beszereshetése megkönnyítet-hessék, s hogy mindenemű alkalom nyujttathassék, csekély havi részlet-fizetéssel saját választása szerint egyidejűleg legalább is 5 darab különemű sorsjegyet birtokba juthatni, alább következő összállításokat rendeztünk:

- 4 1/2 ft. havonkint: 1 Windischgrätz-, Waldstein-, Como-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy. 6 " " 1 Salm-, Genois-, Windischgrätz-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy. 7 " " 1 1864-iki 100 fős, Pálffy-, Waldstein-, Waldstein-, Keglevich-sorsj. 8 " " 1 4% triestzi 100 fős, Como-, Pálffy-, Waldstein-, Rudolf-sorsjegy. 8 1/2 " " 1 1839-50 fős, Salm-, Pálffy-, Windischgrätz-, Keglevich-sorsjegy. 9 " " Eszterházy-, Clary-, Waldstein-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy. 9 " " 1 4% gőzhajózási, budai, Waldstein-, Windischgrätz-, Rudolf-sorsj. 10 " " 1 1864-iki 100 fős, Pálffy-, Waldstein-, Waldstein-, Keglevich-sorsj. 11 1/2 " " 1 4% triestzi 100 fős, Salm-, Genois-, Waldstein-, Rudolf-sorsjegy. 12 " " 1 hífel, 1864-iki 50 fős, Salm-, Waldstein-, Keglevich-sorsjegy. 14 " " 1 1860-iki 100 fős, 1864-iki 100 fős, Salm-, Genois-, Rudolf-sorsj. 16 " " 1 hitel, 1860-iki 100 fős, 1864-iki 50 fős, Salm-, Rudolf-sorsjegy. 18 " " 1 4% 1854-iki 250 fős, 1864-150 fős, Clary-, Waldstein-, Keglevich-sorsj. 22 " " 1 hitel, 1860-iki 100 fős, 1864-iki 100 fős, 1839-iki 50 fős sorsj. 24 " " 1 1839-iki egész, Salm-, Waldstein-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy. 30 " " 5% 1860-iki 500 fős, 1864-iki 50 fős, Genois-, Clary-, Rudolf-sorsj.

Részletes sorshuzási tervek, valamint részletfizetési programok ingyért szolgáltatnak ki.

A magyar földhitelintézet

sorsolás alá eső 5 1/2 %-os záloglevelei oly értékpapírok, melyeknek összege földbirtokra első helyen történt betáblázás által biztositva, s hivatalos kimutatások szerint két-háromszoros értékű jelzálog által fedezve vannak.

E jelzálogi biztositékon kívül kezessédek még a záloglevelek biztosságáért: az intézet alapítványi tőkéje, - a tartalék-alap, - a törlesztési alap, kölcsönös jótállása

az intézet valamennyi adósának, kik egyetemlegesen, egy mindnyájáért és mindnyája egyért, egész ingó és ingatlan vagyonukkal kezessédek a záloglevelek birtokosainak az intézet kötelezettségeiért.

A záloglevelek, melyek 3 1/2 % év alatt, félévönkint nyilvános sorsolás útján teljes névértékük szerint visszafizet-tetnek, 1000, 500 és 100 forra szólnak, 5 1/2 %-kal kamatoztatnak, s a jelenlegi árfolyam szerint évi 7 %-ot jövedelmeznek, nem számítva bele azon tőke-nyeresémet, mely a teljes névszerinti értékben visszafizetés folytán a vásárlási ár és a névérték közötti különbözétnél fogva a vevő javára esik.

Minden zálogföld felőli kamatszelvekkel van ellátva, melyek évenkint kétszer, és pedig május és november 1-5 napján, minden adólevonás nélkül, váltatnak be, s pedig nemcsak Pesten az intézet pénztárában, hanem minden európai börzsepiacra, valamint azon kereskedő-házak által is, melyek a záloglevelek eladásával foglalkoznak.

A záloglevelek legfelsőbb rendelet szerint árvapénzek, alapítványok, biztos tőke-elhelyezések és az aggkor biztositására, 7% évi jövedelmet és biztos tőkenyeresémet nyujttanak.

Az említett záloglevelek, a napi-árfolyam szerint, kaphatók PESTEN: Malviex C. J., Wahrman és fia Barón testvérek című kereskedő-házaknál; - BECSBEN: M. Schnapper, Johann Ribarz, L. Epstein uraknál; - vidéken: a Magyar biztositó-társaság főszékhelyének legnagyob részénél; bérmentesítve küldött pénzért azonban posta útján magától az intézettől is megszerezhetők. 1083 (8-0)

8) Mindenemű állam- és iparpapírok, sorsjegyek, földterhermentesítési és elsőbbségi kötvények, záloglevelek, arany- s ezüstpénzmenek, bankjegyek és devisek bevásárlásával s eladásával.

9) Utalványok s hitellevelek kibocsátásával, Európa bármely váltópiacára, tetszés szerinti látra.

10) Lejárt szelvények és kötelevények beváltásával s kihuzott sorsjegyek leszámlálásával.

11) Kisorsolható mindenemű értékpapírok megvizsgálásával.

12) Működési körünkbe vágó minden megbízások elvállalásával s azok elintézésével, a pesti, bécsi s kül börzse számára.

Juh-eladás.

Néhai Vágó Antal hagyatékához Kocsér pusztán (N.-Körös mellett) a pusztabíró közbejuttatott bármennyű megtekinthető 300 darab úri, 300 anyu és 150 db. 1 1/2 éves juh szabad kézből eladó. A megkeresések vagy ajánlatok Jász-Aptúra özv. Vágó Antaléhoz intézendők. 1201 (1)

Titkos BETEGSÉGEK, ujjonnan keletkezettek

8 nap alatt minőségére néve 48 óra alatt meggyógyíttatnak

dr. Fux J.

23 év óta fenálló rendelési intézetében, anélkül, hogy a beteg foglalatosságában háborgattatnak.

Rendel: d. u. 1-4 óráig. Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leggyorsabban eszközöltetnek.

Lakása: Király-utca, 24. sz. a 1-ső emelet 1193 (1-12)

Haszonbérlet.

Dobóczy Ignácnak Heves mezőváros határában felőli tagosított és Pely helység határábeli földjében okvetlenül tagosítandó részbirtokai 1867. január 1-sejétől kezdve hat vagy több évre haszonbérbe adandók levén, a bérleni vágyók a Hevesen lakó tulajdonossal értekezhetnek. 1196 (1-3)

Neuschlosz J. fia
 Pesten, felduna-sor 52., 53. sz.,
 királyi kizárólagos szabadalmazott
**gépkoczkatalaj-gyáranak
 főraktára**
 létezik
SIEBURGER GYÖRGY
 papirkárpit-táraban, a lánchidnak átellenében Pesten,
 ahol mintatáblák megtekinthetők, valamint rajzok és árjegyzékek kívánatra kiszolgáltatnak. Ezen főraktárban koczkatalajok és az oly igen kedvelt amerikai padozatok nagy mennyiségben és bőséges választékban kaphatók, melyeknek szilárd és tökéletes száraz fából készített kitünő minőségűt a gyár tulajdonosa
két évi jótállást
 nyújtanak. — A főraktár a megbízásnak legpontosabban szabott gyári-árak szerint felel meg, a koczkatalajok lerakását átvállalja, s pedig mind Pesten, mind a vidéken az árjegyzékben közelebről érintett feltételek alatt.
 1094 (11—12)

**Bérbe adandó
 angol gőzcséplők**
 iránt
 szóbeli vagy levél általi megkeresésre értesítést ad
VIDATS ISTVÁN
 gépgyára Pesten, két nyul-utca 8. sz.
 1194 (1—3)

PÁLYAZAT.
 Szatmármegyében, az Avas-Marosfalvai vasgyártásuladának egyetlen ürességbe jött egy sebészorvosi állomás, évi fizetése 200 ft. o. é. szabad szállás, 6 □ öl fa. A praizst helyben a nem egyetlen tagoknál, úgy a vidéken 1 napi járó földm. gyakorolhatja.
 A kérvények, 10 ft. másol. diplomával el látva, négy hét alatt ezen gyár igazgatóság-ban beküldendők.
 Avas-Marosfalva, 1865. június 30-dikán
 A vasgyár-igazgatóságtól
MOSER MÁRTON,
 igazgató. 1204 (1—3)

Érezkoporsók főraktára

BESCHORNER A. M. és TARSA
 első k. kizár. szab. gyárától
 Pesten, kis-hidutca, a „vadászúrt” mellett.
 Ezen, minden hitvallással használható érezkoporsók csészéruibek tartásabbak, szebbek és nem drágábbak a fakoporsóknál; nagy választásban, fültekék számára a csekély áron 20, 25, 30, 40—50 ft. stb., kaphatók gyermekek számára, 4, 5, 8—20, ft. stb., továbbá gazdagon ékesített dísz-érezkoporsók kettős fedéllel legmentesen zárhatók 100, 200—250 ft. darabját ajánl a fenzett főraktár mind azoknak, kiknek szomorú kötelességük, drága halottaikat méltó és kegyeltes módon eltemetni.
 Ezen érezkoporsóknak tartósságuk és olcsóságuk mellett még azon nagy előnyük van, hogy azoknak használása által a hulláknak oly kellemetlen átázása egészen mellőzhető, és a koporsó bezárása minden zaj nélkül a legcsendesebb módon egy kulccsal történik.
 A holtak épített kriptákban eltemetése az eddigi fakoporsók éppen nem célszerűek, mert a temetőben levő épített kripták terméshulladék szorítatnak, mi által a fakoporsók a hullákkal együtt gyorsan rothadást szenvednek; a mi pedig nem elegendő az oly költséges családi kriptáknak. Ennek mellőzésére nincs más mód, mint érezkoporsókat választani; azok a hullák átállítására is nagyon célszerűek, és ajánljuk szolgálatunkat a hullák átvitelére sírokba kriptákba sat.
 A holtak átvitelére távolabb nyughelyekre ezen érezkoporsók nélkülözhetetlenek; azok ilyen alkalommal, ha kívánatik, legmentesen elzárhatók. Egyeszers-mind átvesszük a hullák elszállítását minden irányban.
 Mindennemű szemfűtelek, koporsópárnák és matrácok, virágok nálunk a legolcsóbb gyári áron kaphatók.
 Megrendelések a vidéki városokban és helységeben történő halálhözjárásoknál azonnal teljesítenek, és a megrendelt tárgyak a legközelebbi vasuti vagy gőzhajózási állomásra küldetnek úgy, hogy távirat útján történt megrendeléséknél a küldemények 30 mérföldnyi távolságra a temetőhez még jókor érkeznek.
 1093 (4—10)

**Beküldetett.
 Dr. Popp J. G. fogorvos Anatherin-szájvíze.**
 Azon t. cz. közönségnek, mely a nyári évszak folyama alatt utra vagy külföldi furdóre kelni akar, ajánljuk itthelyt a forrásnál, hogy lássa el magát dr. Popp-féle hírneves Anatherin-szájvízzel, hogyha annak valódiságáról s bathatóságáról meggyőződést szerezni óhajt, mert dacára a sok szabadalomnak, muatra és védjegynek, mégis sok hamisítás fordul elő. Minél nagyobb egy elismert gyármány után a kérdésködések, annál nagyobb erőt vesz azon a kuruzsolás, minél fogva bátrak vagyunk az illetéket arra figyelmeztetni, hogy az Anatherin-szájvíze a bel- és külföldi azon raktáraiban kapható csak valódi minőségben, melyek időről időre a hírlapokban közölve vannak.
 Hogy épen a Popp-féle Anatherin-szájvíz hathatósága a fogak és szájr nézve fölülmulhatlan, arról eléggé keze-kednek a legjelentékenyebb személyiségek bizonyítványai.
 Mely ezen hírnevet szilárd alapra fekteti, az, hogy nemcsak azok, kik ezen Popp-féle Anatherin-szájvízet használják, annak dicső voltát elismerik, hanem a legelőkelőbb orvosi egyéniségek is ezen Anatherin-szájvízet minőségre nézve kitünőnek tartják s bizonyítványaikkal támogatják. A keletkezési forrástól messze a határon túl, az osztrák birodalmon kívül a Popp-féle Anatherin-szájvíz utat tört magának; Francia-, Angol- és Oroszországban a Keleten és Amerikában elterjedve naponként újabb fogyasztókkal találkozik. A kik ezen vízzel száj s fogaik állapotát megkezdik, azok jótékony hatást érzik, s kiki magának tulajdonítsa, hogy ha ezen szájvíz nélkülözése által száj s fogaikat elhanyagolják. Az Anatherin-szájvíz nem fényűzési eszköz, melyet a nyereszkedés a hiúságra kigondolt, hanem az egy egészségi gyógyszer, mely a művelődésben minél előbbre halad, annál általánossabbá kell válnia.
 1203 (1—3)

**Nagy
 raktári helyiségek adandók bérbe.**
 Az aratás közeledvén, a kereskedést űró t. cz. közönség a m. t. Akademia palotája alatti 227 négyzetegyet tartalmazó száraz, világos, és a rakparttal két alagút által összekötöttében levő raktári helyiségekre figyelmeltetnek. Ezen raktárak vagy egészben vagy részletekint egy vagy több évre bérbe adandók. Közeli tudósítást nyerveket az építési irodában, az Akademia palotájában 1-ső emelet.
 1207 (1—0)

Heckenast Gusztáv kiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és kapható:
KÜLÖN FÜGGELÉK
 az ideiglenes törvénykezési szabályokhoz.
Ideiglenes sajtórendszabályok.
 (Tartalom: 1865. június 8-ki k. kir. leirat. — Birósági utasítás. — 1852-ki sajtórendtartás).
 Hiteles kiadás.
 Nagy 8-rét (46 lap). Borítékba fűzve 40 kr. — Postán küldve 50 kr.

**A PATKÁNYOK ÉS EGEREK
 biztos és gyors kiirtása**
 Valódi minőségben kapható:
PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a.,
 továbbá:
 Csaktornyan: Káráz A. — Keszthelyen: Wünsch F., — Kolozsvárt: Wolf J. —
 Pozsonyban: Scherz Fülöp. — Sopronban: Pachhofer, — Varasdon: Halter D. F., —
 Verőcezen: Bász J. K. uraknál. 1150 (6—12)

LISZKAY F. PEZSGŐ-BORKÖVE.
 E pezsgő-borkövek számtalanok által való használata, s azon sikeres jó eredmény, melyről mindenki tanuskodhatik, ki csak az egyszerű pezsgő-porokat igénybe vevé, indított arra, hogy a nagy közönségnek tudomására juttassam, ama buzgó ohajtással, hogy mindazon szeszvelő embertársaimon segíthessék általa, kik akár az aranyt kellemtelen bántalmaitól győztetnek akár gyomorogvengésében avagy gyakori eszmörben, sárgaságban, tartós fejfájásban, sárvében, s mindazon bajokban szenvednek, melyek a gyomor defektusai által idézettek elő.
 E pezsgő-borkő kiemelendő előnye az, a mi az ugynevezett fűnyás-betegségekre igen kedvező: hogy a Szédlitz pezsgőknél nagy mértékben kellemesebb ízűek, könnyebben bevehetők és sikeresebb hatásúak! — mely állításról egyébiránt tanuskod-janak a maga idejében mind azok, kik használndják.
 Kaphatók egyedül B.-Ujvárosban, Debreczen mellett, a „sz. háromság”-hoz címzett gyógyszerárban.
 6 adagos esomag ára 45 kr., — 12 adagos esomag 80 kr., használati utasítással.
 Mindazon t. cz. gyógyszerész, avagy kereskedő urak, kik e pezsgőborkő-porokat bizalmasba venni kívánják, tesszenek levélben nálam jelentkezni, s részükre az szaktól leengedek készpénz-fizetés mellett.
 1195 (1—5)

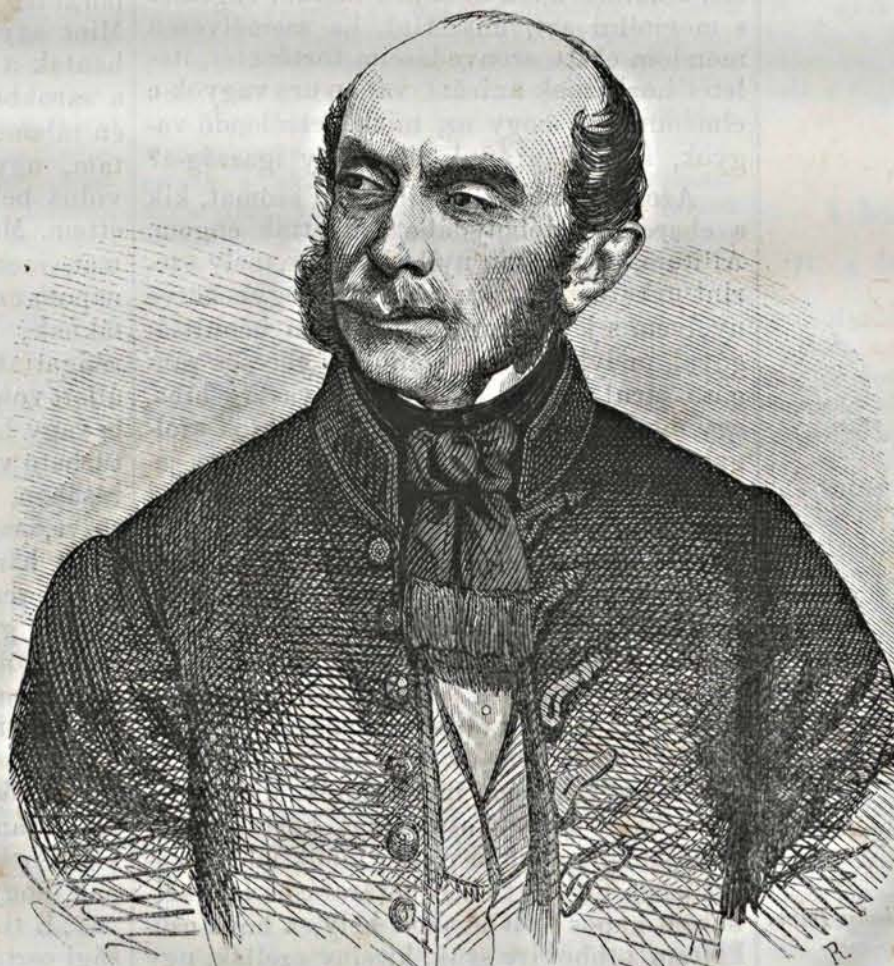
Előfizetési-feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.
 Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer használt pént sor ára, vagy annak helye egyszeri ígdtatásnál 10 krba; háromsor- vagy többszöri ígdtatásnál csak 7 krba számítattik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstejn és Vogler. — M. Frankfurthban: Otto Mollen és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdászati ügynökség Is. József, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígdtatás után 30 ujkr.

Gróf Eszterházy Móríc.

A hazánk politikai viszonyaira nézve öröndetes hírek és események sorában, melyek Ő Felsége budapesti utját megelőzték s követték, gyakran halljuk említeni gróf Eszterházy Mór nevet. Minden jel odat mutat, hogy a bécsi kabinet e miniszter régóta arra használja fel egész befolyását s erejét, hogy a minden áron centralizáló miniszterium keblében (melynek ő tárca nélküli tagja) oly válságot idézzék elő, mely mind a birodalom javára, mind különösen hazánk jólétére üdvös következményű lehessen. Ezen miniszterium elbocsátása és az új főkanzellári kineveztetés által az első nagy lépés, mely e válsághoz vezet, már megtörtént, s azon reményt táplálja most az egész ország, hogy a köz-figyellemmel és helyesléssel kísért kezdeményezés a haza boldogságának egy új és állandó alapkövének fogja képezni.

A két nádort, Eszterházy Miklós (1625.) és fiát Pált (1681—1712); Eszterházy József országbíró stb.; ha a katonai vitézséget keressük, ott van a Vezekény alatt a török ellen harcolva elesett négy Eszterházy (László, Ferencz, Tamás és Gáspár, 1652), ott van Eszterházy János, Miklós, Zsigmond, kik Eszterházy Pál nádor zászlója alatt Budavár visszavételénél küzdöttek (1686), ott van Eszterházy Antal és Dániel, kik Rákóczy Ferencz hadvezérei voltak; s ha végre a diplomatai pályá ügyességet és finom szellemet igénylő pályáján tekintünk

tattak. A 17. és 18-ik század belháborúiban az Eszterházyak, különösen a két nádor, Miklós és Pál, gyakran voltak azon helyzetben, hogy a trón és nemzet egyforma bizalommal viseltetvén irántuk, a kiegyenlítés nehéz művét sikeresen oldották meg. A dynasztikus érzelem és hazaszeretet szerencsés vegyülete volt bennök azon hatalmas erő, mely a legszélsőbb eltérések kiegyenlítésére képesé tette őket.

GRÓF ESZTERHÁZY MÓRICZ.

Valóban áldanunk kell a gondviselést, mely minden nehézkorban, midőn a haza sorsa válponton állott, adott nekünk fennkölt lelki s tiszta ér-zésű férfiakat, kik emelkedettebb szempontból nézvé a dolgok folyását, hivatva érezték magukat arra, hogy az egymás ellen törő vagy egymással meg-egyezni nem akaró elemek között a közvetítő szerepét elvállalják s az engesztelés, kibékítés és az érdekek kölcsönös méltánylásának nagy munkáját siet-tessék. Az ősi Eszterházy család-ban, melynek tagjai többnyire épen oly közel állottak a trónhoz, mint a nemzethez, a mul-tak történetében gyakrabban találunk ily közvetítési szerep egyes példáira. Talán egy ma-gyar család sincs, mely any-nyi különböző pályán oly sok és kitünő egyént tudna felmutatni, mint az Eszterházyaké. Ha az egyházi pályát nézzük, ott találjuk a szegények mesés bőkezűségű pártolóit, gr. Eszterházy Imre esztergomi érseket (1725—1745) s gr. Eszterházy Károly egri püspököt (a múlt század végén); ha a polgári föméltóságokat tekintjük, ott látjuk

szét, ismét az újkori Eszterházyak sorából kellene több nevet említenünk; sőt még az irodalmi munkásság is megtalálta közöttük híveit, mint ezt a két nádor hátrahagyott számos jeles művei bizonyítják, melyek a közelebbi években Szalay László rendezése mellett díszes kiadásban újra világ elé bocsát-

E nagytekintélyű ősi családnak egyik méltó utódja azon férfiú, ki iránt lapunk mai számában elismerésünk csekély adóját kívánjuk leróni. Gróf Eszterházy Móríc gróf Eszterházy Miklós nádornak a fraknói ágon leszármazott egyenes utódja. Született 1807. szept. 23 án; atyja az egy-kori jobbágycsászár volt még most is áldott emlékezetben álló, nagy kegyességi földesur gr. Eszterházy Miklós, anyja Roisin Françoise marquise volt.

Gróf Eszterházy Móríc első ifjusága óta a diplomatai pályára készült s az első gyakorlati alkalmazást Metternich herczeg kabinetjében nyerte, hol a mai osztrák külügyminiszterrel, Mensdorff-Pouilly gróffal egyidőben szolgált s a két fiatal tehetség annyira kitűnt, hogy már akkor általánosan Metternich hg. egykori utódjainak tekintettek. Később mint követ-ségi titkár működött több külföldi udvarnál, utóbb Hollandiában, Berlinben, s több más német udvarnál mint követ, végre a római kuriánál mint nagykövet képviselte az osztrák császári udvart. Rómában maradt mindaddig, míg báró Bach a római kuriálval az azóta sok panaszra alkalmat szolgáltatott „konkordatumot,” még pedig a nagykövet előleges tudta és meghallgatása nélkül, megkötötte. Ez időben (1856.) nagyköveti állomásáról lemondott s haza jött, hol féhérmegyei gesztusi szép uradalmában, Csákvárott, a közügyektől távol, csendes magán életet élt.
 A bekövetkezett mozgalmas idők őt i